

Türkiye’de Medya ve Şiddet: RTÜK ve TİAK Araştırmaları Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Analiz

Media and Violence In Türkiye: A Comparative analysis Through RTÜK and TİAK Research

Erkan SOLMAZ (Asst. Prof. Dr.)
Bandırma Onyedi Eylül University, Bandırma Vocational
School, Department of Marketing and Advertising
Balıkesir/Türkiye
esolmaz@bandirma.edu.tr

Başvuru Tarihi | Date Received: 06.02.2025
Yayına Kabul Tarihi | Date Accepted: 20.07.2025
Yayınlanma Tarihi | Date Published: 30.07.2025

Solmaz, E (2025). Türkiye’de Medya Ve Şiddet: RTÜK Ve TİAK Araştırmaları Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Erciyes İletişim Dergisi*, 12(2), 705-723 <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.1634822>

Öz

Bu araştırma Türkiye’de “Medya ve Şiddet” ile ilgili RTÜK (Radyo Televizyon Üst Kurulu) ve TİAK (Televizyon İzleme Araştırmaları Komitesi) araştırmalarını konu almaktadır. “Medya ve Şiddet” ile ilgili yapılan araştırmalar daha çok etki araştırmaları üzerine yoğunlaşırken, bu araştırma şiddete konu olan araştırmaların çözümüne ilişkin neler yapıldığını anlamaya yöneliktir. Medyadaki şiddetin toplumun genel sorunu olmasından hareketle, çalışmanın amacı Türkiye’de “Medya ve Şiddet” konusunda yetkili mercilerin başında gelen Radyo Televizyon Üst Kurulu’nun (RTÜK) şiddeti önlemeye yönelik neler yaptığını irdelemek ve bu doğrultuda yapılan çalışmaların analiz etmektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan “Doküman Analizi” yöntemi kullanılmıştır. Bu çerçevede 2020-2024 yılları arasında yapılan RTÜK ve TİAK araştırmaları analiz edilmiştir. Araştırmada ele alınan belgeler ışığında, Türkiye’de izleyici kitlenin büyük bir bölümünün televizyon yayınlarında şiddetin arttığını düşünmekte ve medya şiddetine karşı endişe duymaktadır. Buna karşın izleyici kitlenin büyük bir bölümü “prime time” zaman diliminde ana akım medya kanallarından beslendiği görülmektedir. RTÜK’ün bu konuda konferans, bildiri, araştırma raporu, kamuoyu yoklaması gibi çeşitli çalışmalar yaptığı görülmüştür. RTÜK ve TİAK araştırmaları karşılaştırıldığında, toplumun büyük çoğunluğunun medyadaki şiddet içeriklerinin arttığını ifade etmesine rağmen şiddette konu olan medya içeriklerini tükettikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Medya, Şiddet, RTÜK, Televizyon Araştırmaları.

Abstract

This research is about the research of RTÜK (Radio and Television Supreme Council) and TİAK (Television Audience Research Committee) on “Media and Violence” in Turkey. While the researches on “Media and Violence” primarily focus on impact researches, this research aims to understand what is done to solve the researches about violence. Based on the fact that violence in media is a general problem of society, the study aims to examine what the Radio and Television Supreme Council (RTÜK), which is the leading authority in Turkey regarding “Media and Violence,” has done to prevent violence and to analyze the studies conducted in this direction. The “Document Analysis” method was used among the qualitative research methods. In this context, RTÜK and TİAK researches conducted between 2020-2024 were analyzed. In light of the documents examined in the research, a large part of the audience in Turkey thinks that violence in television broadcasts has increased and is concerned about media violence. On the other hand, it is seen that a large part of the audience is fed by mainstream media channels in the “prime time” period. It has been seen that RTÜK has conducted various studies on this subject, such as conferences, declarations, research reports, and public opinion polls. When RTÜK and TİAK studies are compared, it has been determined that although the majority of the society stated that violent content in the media has increased, they consume media content that includes violence.

Keywords: Media, Violence, RTÜK, Television Research.

Giriş

Şiddet, ekonomik, psikolojik, fiziksel vb. türde ortaya çıkan ve çoğu zaman insana zarar veren karmaşık bir sorundur. Bu sorun farklı disiplinlerde çeşitli çalışmalara konu olmuştur. İletişim, psikoloji, psikanaliz ve sosyoloji gibi disiplinlerde yapılan araştırmalar, şiddetin çeşitli sosyopolitik ve kültürel eğilimlerini ortaya koymaktadır (Bushman, 1998; Gentile vd., 2007; Harju ve Kotilainen, 2023; Johnson vd., 1997; Nayar-Akhtar, 2016; O’Dea, 2015; White, 1989). Bu disiplinler arasında, şiddetin nedenlerine ilişkin yapılan araştırmalarda, “Medya ve Şiddet” önemli bir yer tutmaktadır.

Medya içeriklerinde şiddetin normalleştirilmesi, hedef kitle üzerinde şiddete karşı bir duyarsızlaşma yaratmakta ve bu duyarsızlaşma hem şiddetin gösteriliş biçimi hem de gösterilme sıklığı ile ilişkilendirilmektedir. Alınan enformasyonun yoğunluğu, bireylerin tutum ve davranışlarını doğrudan etkilemektedir (İnceoğlu, 2011). Bu bağlamda, bireylerin algı mekanizması, beslendiği kaynaklara göre şekillenir ve şiddet içerikli enformasyonun yoğunluğu arttıkça, bu durum hedef kitle üzerinde daha büyük bir etki yaratır.

Medya tarafından tasvir edilen şiddet görüntülerinin artışı, bu olgunun toplum üzerindeki etkilerini ve medyadaki sunumunu daha fazla sorgulayan akademik çalışmalara zemin hazırlamaktadır. Şiddete yatkın bireyler, gündelik yaşamda karşılaştıkları sorunları şiddetle çözme eğilimi gösterebilirler. Türkiye’de trafikte yol verme, sollama ve park etme gibi nedenlerden kaynaklanan ölümlerin medyada önemli bir yer tutması, bu durumun toplumsal bir sorun haline geldiğini göstermektedir. Bu nedenle, araştırmanın ortaya koyacağı sonuçlar ve öneriler, bu sorunsalın çözümüne yönelik önemli katkılar sunabilir.

Araştırmanın amacı, Türkiye’deki şiddet eğilimlerinin genel hatlarını belirlemek ve medyadaki şiddete yönelik RTÜK tarafından yapılan çalışmaların önemli çıktılarını TİAK verileriyle karşılaştırıp anlamlı sonuçlar ortaya koymaktır. Araştırmanın bir diğer amacı ise televizyon izlenme oranlarıyla, Türkiye’de izleyici kitlenin ne türden içeriklerden beslendiğini göstermektir. Bu iki amaç doğrultusunda araştırma şu sorulara yanıt aramaktadır:

1. RTÜK tarafından yapılan araştırmalar “medya ve şiddet” konusunda ne söylüyor?
2. Televizyon programlarının izlenme oranları nedir? Bu oranlarla RTÜK araştırma bulguları benzerlik gösteriyor mu?
3. Türkiye’de izleyici kitle en fazla hangi televizyon kanallarını izliyor? Bu oranlar bize ne anlatıyor?

Yukarıdaki sorulardan hareketle bu araştırmanın teorik çerçevesi George Gerbner ve arkadaşları tarafından yapılan araştırmalara dayanmaktadır. Medya ve şiddet üzerine yapılan çalışmalarda George Gerbner önemli iletişim araştırmacılarının başında gelmektedir. 20. yüzyılın ikinci yarısında Amerika’da Gerbner ve çalışma arkadaşları tarafından yapılan televizyon araştırmaları, iletişim alanındaki etki araştırmalarında önemli bir yer tutmaktadır. Gerbner’in geliştirdiği Kültivasyon Teorisi, bu araştırmaların temelini oluşturmaktadır. Bu teoride medyanın toplum üzerindeki uzun vadeli etkileri “Cultural Indicators Project” (Kültürel Göstergeler Projesi) ile yürütülmüştür (Gerbner, 1973, 1978, 1996, 1998).

Araştırma Türkiye’de “Medya ve Şiddet” konusunda televizyon yayınları ve izleyicileri üzerinden yapılan araştırmaları kapsamaktadır. Bu anlamda çalışma, Türkiye’deki denetim mekanizmalarının başında gelen Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ve

Televizyon İzleme Araştırmaları Şirketi (TİAK) verileri baz alınarak, 2020-2024 yılları arası araştırma sonuçları ile sınırlandırılmıştır.

1. Literatür

Medyada üretilen şiddetin toplum üzerinde negatif bir etkiye sahip olduğunu mevcut literatür ışığında söylemek mümkündür. Yapılan araştırmalar çeşitli medya içeriklerinin özellikle çocuklar ve gençler üzerinde olumsuz etkiler oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Yapılan çalışmalar özellikle televizyonun bireyler üzerindeki olumsuz etkileri üzerine yoğunlaştığını göstermektedir. Bununla birlikte son yıllarda sosyal medya içerikleri ve video oyunlarının şiddeti tetiklediği yönündeki çalışmalara sıkça rastlanmaktadır. Bu çalışmalara baktığımızda medya ve şiddet ile ilgili literatürde öne çıkan araştırma bulgularını şu şekilde özetleyebiliriz;

Erken yaşta şiddet içerikli televizyon programlarının izlenmesi, sonraki yıllarda bireyin saldırganlık düzeyini biçimlendirdiğini göstermektedir (Eron vd., 1972). Bu görüşü destekleyen bir başka çalışmada ise erken yaşta görülen saldırgan davranışların yetişkinlikte suçluluğun en belirleyici faktörlerinden birisi olarak görülmektedir. Saldırgan çocukların daha az zeki olduğu, popüler olmadığı, ebeveynleri tarafından daha çok reddedildiği, ebeveynlerinin imajıyla daha az özdeşleştiği ve suçluluk ifade etme olasılıklarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Huesmann vd., 2002).

Şiddete maruz kalmanın sonuçlarına yönelik, kitlesel cinayetlerin medya kapsamında verilen tepkilerin ruh sağlığını nasıl etkilediğini ele alan bir araştırmada, aşırı koruyucu aile tepkilerinin, şiddete maruz kalma, trajedi öncesi ruh sağlığı ve trajedi öncesi mağduriyetin ötesinde, hayatta kalanların ruh sağlığını olumsuz etkilediği saptanmıştır (Felix vd., 2021). Medyadaki şiddete maruz kalma ile saldırganlık arasındaki ilişkide öfkenin aracı rol oynadığı görülmektedir (Han vd., 2020). Bu görüşü destekleyen başka bir çalışma, futbol müsabakalarında kazanma ve kaybetme üzerine ortaya çıkan şiddet olaylarında, medyanın etkisini ortaya koymaya yönelik yapılmıştır. Söz konusu araştırmada, medyanın şiddet içeren içerikleri, şiddetin tetikleyicisi olabileceğini saptamıştır (White, 1989).

Medyayı aşırı derecede kullanan gençler, şiddet içeren medya içeriklerine daha fazla maruz kalabilir. Dolayısıyla bu durumun, gençlerin gerçek hayattaki kişiler arası ilişkilerde şiddet deneyimlerine ve intihar riskine etkisi olabilir (Rostad vd., 2021: ss. 18-19). Bushman’ın araştırmasında, yüksek özellikli saldırgan bireylerin medya şiddetine maruz kalmasının, düşük özellikli saldırgan bireylere kıyasla daha fazla saldırgan duygu ve davranışa yol açtığı ortaya konmuştur. Bushman medya şiddetine sürekli maruz kalmanın, duyarsızlaşmaya yol açabileceğini, buna rağmen ne kadar fazla medya şiddeti sunulursa sunulsun, bazı insanların bu etkilere karşı alışık olmadığını da belirtmektedir (Bushman, 1995: s. 959). Medyadaki şiddetin doğrudan tetikleyici etkileri kısa süreli olsa da tetikleyicinin sonuçları uzun süreli olabilir. Kitle iletişim araçlarında tasvir edilen şiddet sahnelerinin aktif olarak prova edilmesiyle, hazırlanan saldırgan kavramlar hafızada aktif kalabilir ve sonunda aktivasyon eşiğini yükselterek agresif yapıların kronik olarak daha erişilebilir hale gelmesini sağlayabilir (Bushman, 1998: s. 544).

A. Anderson ve Brad J. Bushman’ın yapmış olduğu çalışma, şiddet içeren video oyunlarının çocukların ve gençlerin sağlığını tehdit ettiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca şiddete maruz kalmanın artan saldırganlık düzeyleriyle pozitif olarak ilişkili olduğu ve saldırgan kişiliğin (agresif biliş) gelişimi ile maruziyetin prososyal davranışlarla ilişkili

olduğunu göstermektedir. Şiddet içerikli videolarla ilgili yapılan bu çalışmada maruz kalma, agresif etki ve fizyolojik uyarılma ile artan saldırganlık düzeyleri arasında pozitif olarak bağlantılı olduğu tespit edilmiştir (Anderson ve Bushman, 2001). Kitle iletişim araçlarının etkilerine bakıldığında medya kaynağından uzaktaki sosyal ortamlarda birey davranışını etkilediği görülmektedir. Bu davranışlar çocukların medyada gözlemlediği duruma benzer yeni bir durumla karşılaştığında, uygunsuz öfke veya korkuyla tepki verebileceğini göstermektedir (Huesmann ve Taylor, 2006: s. 402).

Medyada şiddete maruz kalmanın etnik unsurlar, ırksal kimlikler ve cinsiyetler üzerinde farklı sonuçlar ortaya koyduğunu gösteren bir araştırmada ise özellikle siyahi erkeklerin şiddet yanlısı olarak algılandığı belirtilmiştir. Bu anlamda araştırma, şiddet içeren saldırgan suçlara maruz kalmanın, siyahi erkeklerin beyaz erkeklere oranla daha büyük eğilimi olduğu algısını göstermektedir (Johnson vd., 1997). Şiddetin medyadaki algısının yanı sıra bir başka araştırmada da şiddetin çevresel etkenlerle de ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Benedek, şiddetin salgın boyutunda bir hastalık olduğunu ve her hastalıkta olduğu gibi bir ev sahibinin (kurban), bir virüs veya bakterinin (zorba) ve hastalığın gelişmesi için uygun ve destekleyici bir çevrenin olduğuna dikkat çekmektedir (Benedek, 1993: s. 284).

Gerbner’a göre, sosyal ve psikolojik özellikler bireyleri belirli içerik türlerini seçmeye yönlendirir. Kitle iletişim araçlarından öğrenilen gerçekler, kişisel deneyimlerin ötesinde bir bilgi kaynağı oluşturur ve bu gerçekler, bireylerin kişisel deneyimlerini ve toplumsal davranışlarını giderek standartlaştırır (Gerbner, 1978: s. 193). Yapılan izleyici araştırmalarından bazıları, eğitim seviyesi yüksek olanlarla düşük olanlardan farklı yanıtlar verdiğini göstermiştir. Daha düşük eğitim seviyesine sahip olanlar, eğitim seviyesi yüksek olanlara göre daha düşük beklenti ve yüksek kaygılar içerisinde olduğu saptanmıştır (Gerbner, 1978: s. 194).

Türkiye’de yapılan “Medya ve Şiddet” konulu çalışmalara bakıldığında, dünyanın çeşitli ülkelerinde olduğu gibi şiddetin olumsuz sonuçları üzerine kurulan hipotezlerle karşılaşmaktayız. Nitekim Özer “Medya ve Şiddet” konulu çalışmasında, literatürdeki etki araştırmalarının yoğunluğuna dikkat çekerek, medyadaki şiddet kullanımıyla ilgili araştırmaların etki sorunundan kurtulmasının faydalı olacağını ileri sürmektedir (Özer, 2017: s. 5).

“Medya ve Şiddet” ile ilgili yapılan bir bibliyometrik araştırmada, konuyla ilgili en yoğun üretimin ABD, İngiltere ve Avustralya tarafından yapıldığı, Türkiye’nin ise (150 yayın) 25 ülke içerisinde 18. Sırada olduğu saptanmıştır (Çelik, 2024: s. 51). Türkiye’de şiddetin medya üzerindeki yansımalarını ele alan çalışmaların önemli bir bölümü de kadına yönelik şiddet üzerine odaklanmıştır (Aziz vd., 1994).

“Türkiye’de ulusal kanallarda yayımlanan dizi fragmanlarında şiddetin sunumu” başlıklı çalışmada, şiddetin sesle (diyalog), müzikle ve kurguyla daha fazla dramatize edilerek dikkat çekici hale getirildiği, fiziksel ve sözel şiddetin fragmanlarda sıklıkla yer aldığı saptanmıştır (Olgundeniz ve Bilis, 2019). Yapılan başka bir araştırma ise televizyon izleme ile suç korkusu arasında bir ilişki bulunmadığını ortaya koymuştur (Eschholz vd., 2003).

Erdem, şiddetle ilgili yapmış olduğu çalışmasında, medyada şiddetin estetize edilerek sunulmasına dikkat çekmektedir. Ona göre; “medyada insan bedeninin bütünlüğünün bozulmasını aktaran görseller ya da bu minvalde oluşturulan anlatılar estetize edilerek

sunulmaktadır” (Erdem, 2020). Buna benzer bir başka görüşte medyanın özellikle televizyon ve online oyunların şiddeti görsel ve seyirlik bir şölene dönüştürdüğü yönündedir (Zorlu, 2016: s. 29).

Sosyolojik olarak ele alınan bir araştırmada ise toplumsal olarak yaşanan şiddetin temel probleminin medya olmadığını öne sürmektedir. Bu görüşe göre: “Asıl sorun, yaşam kalitesizliği ve bu kalitesizliğe yol açan nedenlerin doğurduğu şiddettir” (Tufan, 2003). Bu görüşe benzer bir çalışma ise medyanın tek başına şiddet ve sapma davranışlarını yönlendirdiği görüşünün aksine yaş, cinsiyet, ebeveynlerin eğitim durumu, aile yapısı, ekonomik koşullar, çevresel faktörler gibi unsurların etkili olabileceğini göstermektedir (Kahya, 2018).

Paçacı tarafından kaleme alınan başka bir araştırmada ise, “Türkiye’de Televizyon Yayıncılığında “Şiddet İçerikli Yayınlar” ve Denetimi” başlıklı makalede, RTÜK’ün denetim kurulu ile ilgili yasal süreci analiz edilmiş, denetim ve yaptırım süreci içerisinde “Şiddet özendirici ve kanıksatıcı olamaz” ilkesinin ihlali nedeniyle ceza ve yaptırım karar örnekleri analiz edilmiştir (Paçacı, 2019).

2. Medya ve Şiddet

Kitle iletişim araçlarında şiddetin sunumu ile ilgili ilk çalışmalar, sosyal bilimler alanında 1920’lerde Amerika’da ortaya çıktığı bilinmektedir. Sinema endüstrisinin kitle eğlencesinin ana kaynağını oluşturduğu bu dönemde, film temalarının 10 kategoriye ayrıldığını bulgulayan çalışmalardan biri, filmlerin üçte birinin aşk, seks ve suç üzerine olduğunu ortaya koymuştur (Gunter ve Harrison, 2013: s. 2). 1920’lerden sonra ise medya ve şiddet araştırmaları iletişim disiplini içerisinde önemli bir yer tutmuştur.

Şiddet genellikle davranış bilimcileri tarafından hedefin ciddi fiziksel yaralanmaya maruz kalma ihtimalinin yüksek olduğu, çok şiddetli fiziksel saldırganlık olarak tanımlanmaktadır. Medya şiddeti ise medya hikayesindeki karakterlere yönelik saldırgan ve şiddet içeren davranışların medyada tasvir edilmesini ifade etmektedir (Gentile vd., 2007: s. 17).

Geroge Gerbner, “Medya ve Şiddet” konusundaki çalışmalara ışık tutan en önemli isimlerden birisi olarak bilinmektedir. Televizyonun kitleler üzerindeki etkisine yönelik yapmış olduğu çalışmalar (Kültürel Göstergeler Projesi) ve Ekme/Yetiştirme Teorisi (Cultivation Theory) olarak ortaya koyduğu yöntemle bu alanda yapılan çalışmaların büyük bir bölümüne temel oluşturmuştur. Gerbner, Televizyon şiddeti üzerine yapılan çalışmalarının ana fikri olarak, duyarsızlaşma, güvensizlik ve kötülük hissine olan katkılarının gerçek hayattaki şiddete olan katkılarının daha fazla yaygın olduğuna dikkat çekerek, şiddetin popüler olmaktan çok uzak olduğunu, reytingleri düşürdüğünü; ancak yine de karlı olduğunu ve iyi yayıldığını belirtmektedir. Bu nedenle, Gerbner şiddetin özgürlüğün bir tanımı olmadığını, yaratıcı insanlara dayatılan ve dünyadaki çocuklara dayatılan küresel bir pazarlamanın parçası olduğunu ifade etmektedir (Gerbner, 1996).

George Gerbner ve arkadaşlarının öne sürdüğü “kültivasyon hipotezi” televizyon izlemenin, dünyanın daha tehlikeli bir yer olarak algılanmasına (kötü dünya görüşü) ve suçla ilgili kişisel risk tahminlerinin artmasına katkıda bulunmuştur. Yani daha fazla televizyon izlemenin bireylerin genellikle daha yüksek korku düzeylerine sahip olduğuna işaret etmektedir (Gerbner, 1978: s. 177). Gerbner ve arkadaşları, televizyondaki şiddetin tek başına bir eğlence unsuru olmadığını, aynı zamanda televizyonun toplumsal güç dinamiklerini yansıttığını öne sürmektedir. Bu bağlamda televizyon programlarında

şiddetin tasviri analiz edilmiş ve bu tasvirlerin izleyicilerde gerçeklik algısını nasıl etkilediği irdelenmiştir (Gerbner vd., 1979).

Gerbner’e göre, televizyon modern toplumun genellikle evrensel hikaye anlatıcısıdır. Bu nedenle televizyon geleneksel bir medyadan ziyade bir sembolik çevre olarak görülebilir. Bu anlamda Gerbner insanların televizyon dünyasında doğmadığını, bir amaç için seçilip yaratıldığını belirtmektedir. Ona göre bu amaç, üreten kurumların ve onların destekçilerinin kendi hedefleri için faydalı buldukları sembolik dünyaya (haber değerleri, hikaye değerleri) yararlı olmaktadır. Bu değerler, statü ve güce göre sembol sisteminde, toplumdaki kaynakların çoğunun dağıtıldığı şekilde dağıtılır. Hakim sosyal gruplar, yalnızca mutlak anlamda değil, aynı zamanda gerçek nüfus içindeki oranlarına kıyasla daha fazla temsil edilme eğilimindedir. Örneğin: televizyon ve çoğu medya içeriğinde erkekler, kadınlardan en az üç kat daha fazla temsil edilmektedir (Gerbner, 1980: s. 65).

Gerbner’e göre şiddet içerikleri prime time dramlarındaki tüm karakterlerin yaklaşık %5’ine denk gelir. Televizyon dünyasında ölümün sembolik işlevi, şiddet yapısına gömülüdür. Bu şiddet esasen bir güç gösterisi, ritüel bir güç gösterimidir (Gerbner, 1980: s. 66).

Kitle iletişim araçlarının gelişimi ve internetle buluşmasıyla ortaya çıkan yeni iletişim ortamları elbette geleneksel medya alışkanlıklarını değiştirecektir. Haliyle geleneksel medya hipotezlerinin önemli bir bölümünde olduğu gibi “kültivasyon hipotezi” konusunda da günümüz medyasında geçerlilik tartışmaları kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu tartışmalardan biri de Özer’e aittir. Ona göre: medyada yer alan şiddetin sadece bireye indirgenmesi ve etki üzerine yoğunlaşılması yeterli değildir. Medyadaki şiddetin toplumsal ilişkisi kurulmadan açıklanması yanlıştır. Medya ekonomisini bilmenin ve medyanın ideolojik şiddetini anlamamanın yolu yetiştirme kuramını anlamayı zorunlu kılmaktadır (Özer, 2017: s. 16). Nitekim Ekme/Yetiştirme teorisi üzerine yapılan tartışmalar her ne kadar eleştirel olsa da söz konusu “medya ve şiddet” ise Gerbner’in görüşlerini göz ardı etmek meselenin özünden uzaklaşmak demektir.

Medyada şiddetin etkilerine bakıldığında medya şiddetine maruz kalmanın fizyolojik, duygusal, bilişsel, tutumsal ve davranışsal olmak üzere beş kavramsal alanda belirlenebildiği görülmektedir (Gentile vd., 2007: s. 23). Şiddet içeren yayınların izleyici üzerinde oluşturduğu olumsuz etkilere bakıldığında ise, saldırgan davranışların taklit edilerek öğrenilmesi, şiddete karşı duyarsızlaşma, dış dünyanın korkulacak güvensiz bir yer algısı ve şiddetin problem çözme yöntemi olarak görülmesi gibi sonuçları gösterilmektedir (Paçacı, 2019: s. 116).

Şiddetin gösterişli hale gelmesi ve dolaşımının karmaşıklaşması, teknolojiye bağlı olmanın yanı sıra kapitalist mantığın bir sonucu olarak da değerlendirilmektedir (Harju ve Kotilainen, 2023). Fiziksel ekoloji teorileri saldırganlığı öncelikle konut yapıları, nüfus yoğunluğu, mahallelere ve binalara erişim kolaylığı, imar açısından açıklamaktadır. Sosyal ekoloji ise sosyal düzensizlik, sosyal eşitsizlik, gelir eşitsizliği, işsizlik, ekonomik fırsatlar, etnik karışım, aile yapısı, nüfus vb. değişkenlere odaklanmaktadır. Bu anlamda medya, insanlara sosyal ekolojiler hakkında çok fazla bilgi sağlamaktadır (Potter, 1999: s. 12). Özellikle sosyal medya platformları üzerinden paylaşılan gündelik hayat pratikleri, sosyal ekolojileri daha fazla görünür kılmaktadır.

Benedek, Amerika’da şiddete yönelik davranışların giderek arttığını belirterek, Amerika’nın her zaman şiddet eğilimli bir toplum olduğunu ve “kovboy” mantalitesinin

Amerikalılara has bir yaklaşım olduğunu ifade etmektedir. Benedek her geçen gün medyada daha korkunç şiddet olaylarının yansıdığına dikkat çekerek, geçmişte şiddet eylemlerinin “onların” yani yoksullar, şehirli azınlıklar, erkek çocuklar, okulu bırakanlar, sorunlu ailelerden gelenler ve gecekondulaşınların sorunu olduğuna inanıldığını dile getirmektedir. Buna karşın şiddetin artık Amerika’nın herhangi bir evinde, şehrin herhangi bir yerinde, gecekonduda veya varlıklı bir banliyö mahallesinde meydana gelebileceğini vurgulamaktadır (Benedek, 1993: s. 284).

3. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ve Denetim

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), radyo ve televizyon faaliyetlerini düzenlemek ve denetlemekle görevli bir kurumdur. Anayasanın 133. Maddesi kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulunca seçilen, özerk ve tarafsız bir kamu tüzel kişiliği olarak tanımlanmaktadır. RTÜK Üst Kurulu TBMM tarafından seçilen dokuz üyeden oluşmaktadır. Denetim ise RTÜK uzmanları, RTÜK İletişim Merkezi Alo 178 ve e-devlet kanallarından yapılan izleyici şikayetleri olmak üzere üç şekilde yapılmaktadır (RTÜK). Bunun yanı sıra özdenetim faaliyetleri de basında önemli bir yer tutmaktadır. Arvas’a göre: *“Sosyal sorumluluk anlayışının temel ögesi olan özdenetim, basının kendi ahlaki değerlerini belirlemesi ve bu değerler doğrultusunda kendi özgürlük alanını oluşturması anlamına gelmektedir”* (Arvas, 2011: s. 90). Dolayısıyla RTÜK sadece uzmanları tarafından değil aynı zamanda izleyici bir özdenetim faaliyeti içerisinde sayılabilecek izleyici şikayetleri üzerinden de denetimini sürdürmektedir.

RTÜK “medya ve şiddet” konusunda denetimin yanı sıra çeşitli araştırmalar ve etkinlikler yapmaktadır. Bu araştırmalar RTÜK Kamuoyu Araştırmaları olarak resmi sayfada yer almaktadır. Bunun yanı sıra “Şiddet ve Medya Çalıştayı” düzenleyen RTÜK, *“medyanın toplumsal yapıya karşı oluşturduğu tehlikenin farkındalığını artırmayı ve şiddete karşı sıfır tolerans politikası benimseyen bir duruş sergilemeyi”* amaçlamaktadır (RTÜK, 2022). 6112 sayılı “Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun”un 8. maddesinde belirtilen; “Şiddet özendirici veya kanıksatıcı olamaz” ifadesi şiddetin ekranlardaki sunumuna yönelik uyarısını açıkça göstermektedir (Kanun). Ayrıca, RTÜK resmi web sayfasında yayınlanan “Yayın İlkeleri Rehberi”nde, şiddete karşı şu şekilde sıralanmaktadır (RTÜK, 2014: s. 10);

- “Yayın hizmetlerinde şiddet, programın ana unsuru olmamalı, sıkça ve uzun sahnelerle yer almamalı ve teşvik edilmemelidir.
- Şiddet, abartılı şekilde izleyiciye aktarılmamalıdır.
- Şiddet içerikli görüntüler, çocukların ekran karşısında olduğu saat dilimleri içerisinde ekrana getirilmemelidir.
- Ekranla getirilen görüntünün, haberin ayrılmaz bir parçası ve /veya ekrana getirilmediğinde olayın haber niteliğini kaybedip kaybetmediği hususları göz önünde bulundurulmalı ve buna göre şiddet görüntüleri zorunluluk hali dışında ekrana getirilmemelidir.
- Haberlerde yer alan aşırı şiddet görüntüleri flulaştırılma veya mozaikleme teknikleri ile verilmelidir.
- Şiddet içerikli görüntüler, meşru bir amaç için gerekli ve yerinde bir davranış olarak izleyiciye aktarılmamalıdır.
- Yayın hizmetlerinde, şiddeti olumlayan ve özendiren görüntü, yorum ve ifadelere yer verilmemelidir.”

4. Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemleri içerisinde belge (Doküman) analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem nitel araştırma yöntemleri içerisinde kullanılan önemli bir araştırma metodudur. Bu yöntem içerisinde gazete, dergi, kitap, makale, rapor, video, fotoğraf gibi çeşitli belge türleri incelenip analiz edilmektedir. Patton'a göre her türlü belgeyi bulmak, incelemek ve analiz etmek nitel araştırmanın bir parçasıdır (Patton, 2014: s. 14). Bowen, basın bültenleri, radyo ve televizyon program senaryoları, örgütsel veya kurumsal raporlar, anket sonuçları ve kamu kayıtlarının doküman analizi içerisinde kullanabileceğini belirtmiştir (Bowen, 2009: s. 28).

Patton nitel bulguları üç gruba ayırmaktadır: Derinlemesine, açık uçlu görüşmeler, doğrudan gözlemler ve yazılı iletişimler (belgeler). Burada yazılı iletişimler olarak tanımladığı belgeleri zengin bir veri kaynağı olarak değerlendirmektedir (Patton, 2014: s. 14). Belgelerin bulundukları ortamlarla ilişkili olarak anlaşılması gerekir, yani metni bağlamıyla ilişkilendirmek gerekir. Bir belge hakkında, metnin kendisinden elde edilen içsel kanıtlardan mümkün olduğunca fazla bilgi edinmek gerekir. Ayrıca belgeler, üretildikleri tarihsel bağlamla ilişkili olarak yorumlanmalıdır (McCulloch, 2004: s. 5).

Nitel araştırmacılar veri toplamak için çeşitli yöntemlere başvururlar. Bazen veriyi kendileri oluşturur, bazen de mevcut verileri kullanırlar. Nitel çalışmalar betimleyici düzeyde yapılabilir. Bu tür çalışmalarda araştırmacılar verilerdeki açık anlamı arar ve verilerin analizini yapmadan örnekler sunarlar (Morgan, 2022: s. 65). Bu araştırmada da RTÜK raporlarında yer alan verilerin anlam arayışı yapılarak örnekler sunulacaktır.

Bowen'a göre, belgeler zengin veri kaynakları olsa bile araştırmacılar belgeleri eleştirel bir gözle değerlendirmelidir. Bowen, "Ne kadar belge incelemeliyim" sorusuna ise belgelerin kalitesi ve içerdiği kanıtların önemini dile getirerek, belgelerin doğrulama veya destek amacıyla kullanılması durumunda birkaç belgenin bile etkili bir araştırmada tamamlayıcı olabileceğini söylemektedir (Bowen, 2009: ss. 33-34). Bu çerçevede araştırmaya konu olan "Televizyon Yayınlarında Şiddet Araştırması" raporu, kapsam ve nitelik açısından tamamlayıcı olacaktır.

4.1. Bulgular

4.1.1. RTÜK Bulguları

Bu araştırmada öncelikli olarak RTÜK araştırmalarına odaklanılmıştır. Bu anlamda RTÜK resmi internet sitesinde belirtilen e-posta adresine (bilgiedinme@rtuk.gov.tr) 23 Temmuz 2024 tarihinde bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. 24 Temmuz 2024 tarihinde cevap olarak RTÜK tarafından istenilen belgeler doğrultusunda halihazırda yer alan RTÜK sayfasındaki linklere yönlendirme yapılmıştır. Bu araştırmalar RTÜK Kamuoyu Araştırmaları ve Kurul Kararları olarak sunulmaktadır. "Medya ve Şiddet" konusuyla ilgili yapılan RTÜK araştırmaları içerisinde 2020 yılında yapılan "Televizyon Yayınlarında Şiddet Araştırması" dikkat çekmektedir. Bu araştırmada RTÜK, 15 yaş ve üzeri televizyon izleyen bireylerin, çeşitli programlarda yer alan şiddet öğelerine yönelik yaklaşımlarını ortaya koymuştur. Araştırma raporunda izleyicilerin hangi şiddet türlerinden (fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik) daha fazla rahatsızlık duyduğu, şiddetin en fazla görüldüğü program türleri ve hangi program ve şiddet türünün daha çok ön plana çıktığı gibi konular araştırılmıştır. Türkiye genelinde 26 ilde yapılan bu kapsamlı araştırmanın bulgularında öne çıkan ve dikkat çeken bazı önemli maddeleri şu şekilde sıralayabiliriz;

- RTÜK araştırmasında, her 10 katılımcıdan 8’inin, beş yıl öncesine göre televizyon yayınlarında şiddet içeriklerinin arttığını belirtmektedir.
- Televizyon yayınlarını izleme düzeyleri incelendiğinde; televizyon izlemeyenlerin %46,8’inin 15-25 yaş arasında olduğu görülmüştür. Başka bir deyişle hiç televizyon izlemeyen yaklaşık her iki kişiden biri 15- 25 yaş arasındadır.
- Televizyon yayınlarında izleme sıklığı konusunda; izleyici kitlenin %63,1’i her gün, %18,3’ü haftanın (4-6) günü, %14,6’sı haftada (1-3 gün), %4’ü ise ayda birkaç gün ya da daha az televizyon izlemektedir.
- Televizyon izlenen saat dilimlerine göre dağılım incelendiğinde hafta içi (18.00 - 21.00) ve (21.00 – 00.00) arası saat aralığında televizyon izleme oranının fazla olduğu dikkat çekmektedir.
- Hafta içi televizyon izlenen saat dilimleri incelendiğinde, tüm yaş gruplarında “altın saatler / prime time” olarak bilinen 18.00-21.00 saat diliminde televizyon izlemenin yoğunlaştığı görülmüştür.
- Hafta içi 18.00-21.00 saatleri bütün yaş grupları için televizyonun en çok izlendiği saatlerdir.
- Katılımcıların %94,4’ü televizyon yayınlarında şiddete orta düzey ve üzerinde yer verildiğini düşünmektedir. Şiddete yer verilme sıklığının çok az olduğunu düşünenlerin oranı ise %5,6’dır.
- Televizyonda şiddete yer verilme yoğunluğu sorusuna karşı, kadınlar (%51,4) erkeklerden (%48,6) fazla şiddete yer verildiğini belirtmektedir.
- Televizyon yayınlarında şiddete çok fazla yer verildiğini düşünenlerin %19,7’si 15-25 yaş grubu, %24,2’si 26-35 yaş grubu, %33,4’ü 36-50 yaş grubu, %18,3’ü 51-65 yaş grubu ve %4,5’i ise 65 ve üzeri yaş grubudur.
- Her 10 kişiden 7’si televizyon yayınlarında şiddete çok fazla yer verildiğini düşünmektedir (RTÜK, 2020: 24-26).

Yukarıdaki araştırma bulguları, “**Televizyon Yayınlarını İzleme Eğilimleri**”, başlıkları altında yer alan bulgular içerisinden seçilmiştir. Söz konusu bulgular dikkat çeken ve araştırmaya ışık tutacak sonuçları ortaya koyduğu için tercih edilmiştir.

4.1.2. TİAK Verileri

Türkiye’de televizyon yayınlarını izleme oranları nasıl ve en çok hangi kanallar tercih ediliyor sorusunun cevaplanması elde edilen sonuçları anlamlı hale getirecektir. Bu anlamda TİAK (Televizyon İzleme Araştırmaları Anonim Şirketi) tarafından gösterilen sonuçlara göre 2023 ve 2024 yıllarında Türkiye’de televizyon yayınlarını izleme oranları tablo 1 ve 2’de gösterilmektedir:

Tablo 1. 2023 yılı Rating Oranları (TİAK).

Timebands > Kanal	Total Day		Prime Time (20:00-23:00)		Prime Time (20:00-23:00)		OPT (07:00-20:00)		OPT 07:00-18:00		PT 18:00-25:00		PT 18:00-24:00	
Kanal	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share
TTV	15.53	100.0	36.09	100.0	14.58	100.0	12.48	100.0	29.84	100.0	31.86	100.0	33.55	100.0
360	0.13	0.81	0.28	0.79	0.12	0.82	0.11	0.86	0.22	0.73	0.23	0.72	0.24	0.73
A2	0.27	1.76	0.63	1.76	0.28	1.91	0.26	2.04	0.48	1.61	0.51	1.61	0.54	1.61
AHABER	0.25	1.59	0.43	1.18	0.26	1.78	0.23	1.88	0.39	1.29	0.40	1.25	0.41	1.21
A SPOR TV	0.14	0.90	0.39	1.09	0.10	0.71	0.09	0.68	0.30	1.01	0.31	0.99	0.34	1.02
ATV	1.72	11.06	3.77	10.44	1.83	12.56	1.55	12.43	3.23	10.83	3.58	11.24	3.56	10.62
BENGUTURK	0.00	0.02	0.00	0.01	0.00	0.03	0.00	0.03	0.00	0.02	0.00	0.02	0.01	0.02
BEYAZ TV	0.18	1.18	0.49	1.35	0.14	0.98	0.11	0.91	0.39	1.30	0.40	1.27	0.43	1.28
CARTOON NETWORK	0.20	1.29	0.26	0.72	0.26	1.81	0.25	1.99	0.26	0.88	0.28	0.88	0.26	0.79
CNN TURK	0.31	2.01	0.70	1.94	0.23	1.61	0.20	1.62	0.61	2.06	0.61	1.90	0.65	1.94
DIYANET TV	0.01	0.08	0.03	0.09	0.01	0.08	0.01	0.09	0.02	0.07	0.02	0.07	0.02	0.07
DMAX	0.14	0.89	0.24	0.66	0.13	0.90	0.12	0.96	0.22	0.74	0.22	0.69	0.23	0.67
FLASH HABER TV	0.02	0.12	0.03	0.09	0.02	0.15	0.02	0.14	0.03	0.11	0.04	0.11	0.03	0.10
FOX	0.95	6.09	2.59	7.18	0.85	5.82	0.60	4.82	2.12	7.12	2.33	7.31	2.62	7.81
HABER GLOBAL	0.06	0.35	0.13	0.35	0.04	0.31	0.04	0.31	0.11	0.35	0.11	0.35	0.12	0.35
HABER TURK	0.17	1.13	0.36	1.00	0.15	1.04	0.13	1.07	0.32	1.08	0.32	1.01	0.34	1.01
HALK TV	0.28	1.79	0.37	1.03	0.35	2.41	0.31	2.45	0.42	1.42	0.44	1.39	0.39	1.17
KANAL 7	0.48	3.11	1.04	2.87	0.49	3.36	0.42	3.33	0.86	2.89	0.92	2.89	0.92	2.74
KANAL D	1.00	6.44	2.60	7.19	0.88	6.01	0.72	5.81	2.09	7.01	2.27	7.12	2.48	7.38
KRT TV	0.04	0.26	0.06	0.17	0.05	0.32	0.04	0.35	0.06	0.19	0.06	0.19	0.06	0.18
MINIKA COÇUK	0.09	0.61	0.15	0.42	0.12	0.85	0.11	0.90	0.14	0.46	0.15	0.47	0.14	0.43
NTV	0.15	0.99	0.26	0.73	0.16	1.09	0.15	1.20	0.23	0.79	0.24	0.74	0.24	0.72
SHOW TV	0.97	6.22	2.49	6.91	0.86	5.90	0.66	5.29	2.08	6.95	2.26	7.08	2.41	7.18
STAR TV	0.90	5.77	2.55	7.06	0.71	4.88	0.65	5.17	1.88	6.29	2.02	6.34	2.20	6.57
TELE1	0.08	0.50	0.15	0.41	0.08	0.55	0.07	0.53	0.14	0.46	0.14	0.45	0.14	0.42
TEVE2	0.20	1.26	0.29	0.81	0.21	1.44	0.16	1.30	0.35	1.16	0.35	1.09	0.33	0.98
TGRT HABER	0.09	0.59	0.21	0.59	0.09	0.64	0.08	0.65	0.16	0.55	0.18	0.56	0.19	0.56
TLC	0.12	0.79	0.24	0.68	0.11	0.75	0.10	0.78	0.21	0.69	0.21	0.66	0.22	0.66
TRT 1	0.83	5.32	2.97	8.22	0.50	3.43	0.41	3.30	2.05	6.87	2.26	7.10	2.55	7.59
TRT BELGESEL	0.25	1.62	0.51	1.42	0.25	1.74	0.23	1.83	0.43	1.44	0.45	1.41	0.47	1.39
TRT COÇUK	0.35	2.23	0.47	1.29	0.47	3.25	0.45	3.58	0.45	1.50	0.49	1.53	0.46	1.38
TRT HABER	0.39	2.52	0.71	1.96	0.44	2.99	0.38	3.05	0.63	2.13	0.68	2.12	0.68	2.03
TRT KURDI	0.01	0.09	0.04	0.12	0.01	0.09	0.01	0.09	0.03	0.09	0.03	0.09	0.03	0.09
TRT MUZİK	0.04	0.29	0.11	0.31	0.04	0.29	0.04	0.32	0.08	0.27	0.09	0.27	0.09	0.27
TRT SPOR	0.16	1.06	0.40	1.10	0.13	0.92	0.11	0.91	0.34	1.12	0.34	1.07	0.36	1.08
TRT SPOR YILDIZ	0.02	0.11	0.04	0.11	0.02	0.12	0.01	0.11	0.03	0.11	0.04	0.11	0.04	0.11
TV4	0.04	0.28	0.09	0.25	0.04	0.27	0.03	0.27	0.08	0.26	0.08	0.25	0.08	0.25
TV8	0.87	5.62	2.95	8.17	0.50	3.41	0.38	3.03	2.26	7.59	2.40	7.54	2.64	7.86

Timebands > Kanal	Total Day		Prime Time (20:00-23:00)		Prime Time (20:00-23:00)		OPT (07:00-20:00)		OPT 07:00-18:00		PT 18:00-25:00		PT 18:00-24:00	
Kanal	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share
TV8,5	0.06	0.39	0.17	0.47	0.04	0.26	0.03	0.25	0.14	0.47	0.14	0.45	0.16	0.47
TV100	0.05	0.31	0.10	0.28	0.04	0.29	0.04	0.30	0.08	0.28	0.09	0.28	0.09	0.28
ULKE TV	0.07	0.44	0.13	0.36	0.07	0.45	0.06	0.48	0.11	0.38	0.11	0.36	0.12	0.35
ULUSAL KANAL	0.00	0.02	0.01	0.02	0.00	0.03	0.00	0.03	0.01	0.02	0.01	0.02	0.01	0.02
TÜRKİYE TEK YÜREK ORTAK YAYIN*	3.68	19.02	16.57	38.08	0.00	0.00	0.00	0.00	11.12	30.02	11.01	28.34	13.21	32.33
BBN TURK*	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00	0.01
SOZCU TV*	0.12	0.83	0.20	0.59	0.14	1.05	0.11	0.95	0.21	0.76	0.23	0.77	0.24	0.76

Kaynak: (<https://tiak.com.tr/tablolari>).

Türkiye’de 2023 yılı izlenme oranları tablo 1’de ayrıntılı olarak gösterilmiştir. Bu tablodaki verilerden anlaşılacağı gibi televizyon kanallarının saat dilimlerine göre izlenme oranları gösterilmektedir. Kanalların izlenme oranları Tüm Gün (Total Day), Prime Time (En çok izlenme saatleri), Off-Prime Time şeklinde tanımlanan zaman dilimleri bazında gösterilmektedir. Tablo 1’de görüldüğü gibi, kanal sıralamasında üst kısımda görülen TTV (Toplam Televizyon İzleme) Rating’i ilgili zaman diliminde ortalama bir dakikada seçilen hedef kitlenin yüzde kaçının TV izlediğini göstermektedir. TTV share rakamı, toplam TV izlemenin tamamını yansıttığından her zaman 100 olarak gösterilmektedir (TİAK). “Türkiye Tek Yürek Ortak Yayın” 15.02.2023-16.02.2023 tarih aralığındaki verileri içerdiği için oranlar yüksek görünmektedir (TİAK). Tüm gün sıralamasında ilk sırada (RTG 1.72 SHARE 11.06) ATV’nin yer aldığı görülmektedir. 2. Sırada Kanal D (RTG 1.00 SHARE 6.44) ve 3. Sırada Show TV (RTG 0.97 SHARE 6.22) yer almaktadır. Prime Time saat dilimine bakıldığı zaman (20.00-23.00) ATV, TRT1 ve TV8 ilk üç sırada görülmektedir. Prime Time (19.00-24.00) zaman diliminde ise ilk üçte ATV, TV8 ve FOX TV yer almaktadır. Bu kanallarla birlikte Star TV, Show TV, Fox TV, TRT 1 gibi kanalların birbirine yakın oranlarla sıralamada yer aldığı dikkat çekmektedir. Tablo 1’de yer alan kanalların izlenme oranlarına baktığımızda ana akım medya kuruluşlarının kitlenin geneline hitap ettiğini söyleyebiliriz. Nitekim izleyici kitle de ana akımdan beslendiğini rating rakamlarıyla ortaya koymaktadır.

Tablo 2. 2024 yılı Rating Oranları (TİAK).

Timebands > Kanal	Total Day		Prime Time (20:00-23:00)		Prime Time (20:00-23:00)		OPT (07:00-20:00)		OPT 07:00-18:00		PT 18:00-25:00		PT 18:00-24:00	
Kanal	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share
Channels	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
TTV	14.83	100.0	34.75	100.0	13.80	100.0	11.74	100.0	28.82	100.0	30.74	100.0	32.37	100.0
360	0.15	0.98	0.34	0.96	0.14	1.01	0.12	1.05	0.26	0.90	0.27	0.87	0.28	0.88
A2	0.21	1.42	0.48	1.39	0.21	1.55	0.20	1.68	0.38	1.31	0.40	1.31	0.43	1.32
AHABER	0.21	1.43	0.36	1.05	0.22	1.60	0.20	1.73	0.33	1.14	0.33	1.08	0.34	1.05
A SPOR TV	0.13	0.85	0.34	0.98	0.10	0.71	0.08	0.66	0.27	0.93	0.28	0.91	0.30	0.92
ATV	1.41	9.49	2.72	7.84	1.65	11.97	1.44	12.31	2.40	8.34	2.67	8.70	2.56	7.89
BENGUTURK	0.00	0.02	0.00	0.01	0.00	0.02	0.00	0.02	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00	0.01
BEYAZ TV	0.18	1.24	0.51	1.46	0.13	0.97	0.11	0.91	0.39	1.36	0.41	1.33	0.44	1.36

Timebands > Kanal	Total Day		Prime Time (20:00-23:00)		Prime Time (20:00-23:00)		OPT (07:00- 20:00)		OPT 07:00- 18:00		PT 18:00-25:00		PT 18:00-24:00	
Kanal	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share	rtg%	share
CARTOON NETWORK	0.16	1.07	0.22	0.63	0.20	1.46	0.19	1.58	0.22	0.78	0.23	0.76	0.22	0.69
CNN TURK	0.25	1.71	0.53	1.52	0.20	1.47	0.18	1.51	0.48	1.67	0.47	1.54	0.50	1.56
DMAX	0.11	0.76	0.18	0.53	0.11	0.81	0.10	0.87	0.17	0.60	0.17	0.57	0.18	0.55
FLASH HABER TV	0.02	0.11	0.02	0.07	0.02	0.14	0.01	0.12	0.03	0.10	0.03	0.10	0.03	0.08
HABER GLOBAL	0.04	0.28	0.09	0.27	0.04	0.26	0.03	0.26	0.08	0.27	0.08	0.26	0.09	0.26
HABER TURK	0.12	0.83	0.23	0.65	0.12	0.85	0.10	0.89	0.21	0.72	0.21	0.68	0.22	0.67
HALK TV	0.22	1.49	0.29	0.84	0.28	2.04	0.25	2.09	0.33	1.15	0.35	1.14	0.31	0.95
KANAL 7	0.47	3.19	1.07	3.08	0.46	3.33	0.38	3.27	0.86	2.98	0.91	2.97	0.92	2.86
KANAL D	0.93	6.28	2.63	7.58	0.77	5.59	0.62	5.32	2.04	7.08	2.22	7.23	2.44	7.54
KRT TV	0.02	0.13	0.03	0.08	0.02	0.16	0.02	0.17	0.03	0.09	0.03	0.09	0.03	0.08
MINIKA COÇUK	0.07	0.49	0.11	0.32	0.09	0.67	0.08	0.71	0.11	0.37	0.11	0.37	0.11	0.34
NOW	1.00	6.71	2.88	8.27	0.83	6.02	0.59	5.04	2.31	8.02	2.54	8.27	2.86	8.83
NTV	0.12	0.78	0.19	0.56	0.12	0.86	0.11	0.95	0.18	0.63	0.18	0.58	0.18	0.56
SHOW TV	1.09	7.34	3.05	8.77	0.89	6.48	0.70	5.92	2.42	8.41	2.64	8.58	2.85	8.81
SOZCU TV	0.13	0.87	0.19	0.56	0.16	1.18	0.12	1.06	0.22	0.77	0.24	0.78	0.25	0.77
STAR TV	0.76	5.15	1.98	5.69	0.68	4.96	0.63	5.35	1.47	5.12	1.59	5.16	1.71	5.29
TELE1	0.05	0.31	0.09	0.25	0.05	0.36	0.04	0.34	0.08	0.27	0.08	0.27	0.08	0.24
TEVE2	0.21	1.44	0.26	0.75	0.26	1.89	0.18	1.55	0.39	1.35	0.40	1.30	0.35	1.07
TGRT HABER	0.07	0.47	0.15	0.43	0.07	0.52	0.06	0.54	0.12	0.42	0.13	0.42	0.13	0.41
TLC	0.11	0.77	0.23	0.65	0.10	0.73	0.09	0.75	0.19	0.66	0.20	0.64	0.21	0.63
TRT 1	0.81	5.49	2.97	8.54	0.46	3.32	0.36	3.06	2.11	7.31	2.32	7.55	2.62	8.10
TRT BELGESEL	0.21	1.40	0.39	1.13	0.22	1.62	0.20	1.71	0.34	1.17	0.35	1.15	0.36	1.11
TRT COÇUK	0.30	1.99	0.37	1.05	0.42	3.03	0.39	3.33	0.37	1.27	0.41	1.33	0.37	1.15
TRT HABER	0.29	1.97	0.48	1.37	0.34	2.47	0.30	2.55	0.44	1.54	0.47	1.53	0.47	1.44
TRT KURDI	0.01	0.08	0.03	0.10	0.01	0.08	0.01	0.08	0.02	0.08	0.03	0.08	0.03	0.08
TRT MUZİK	0.04	0.27	0.10	0.28	0.04	0.30	0.04	0.34	0.07	0.24	0.07	0.24	0.08	0.24
TRT SPOR	0.17	1.14	0.40	1.17	0.13	0.96	0.11	0.94	0.35	1.23	0.35	1.15	0.38	1.16
TRT SPOR YILDIZ	0.02	0.15	0.05	0.15	0.02	0.16	0.02	0.15	0.04	0.15	0.05	0.15	0.05	0.15
TV4	0.05	0.31	0.09	0.25	0.04	0.31	0.04	0.30	0.08	0.29	0.09	0.28	0.09	0.27
TV8	1.10	7.43	3.77	10.86	0.58	4.18	0.42	3.61	2.94	10.21	3.08	10.03	3.40	10.50
TV8,5	0.06	0.37	0.13	0.37	0.04	0.27	0.03	0.27	0.12	0.42	0.12	0.39	0.13	0.40
TV100	0.05	0.33	0.11	0.31	0.04	0.30	0.04	0.31	0.09	0.31	0.09	0.29	0.10	0.30
ULKE TV	0.05	0.35	0.10	0.30	0.05	0.36	0.05	0.38	0.09	0.31	0.09	0.29	0.09	0.29
ULUSAL KANAL	0.00	0.02	0.01	0.01	0.00	0.02	0.00	0.02	0.00	0.02	0.00	0.02	0.01	0.02
DIYANET TV*	0.01	0.07	0.03	0.07	0.01	0.08	0.01	0.10	0.02	0.06	0.02	0.06	0.02	0.06
EKOL TV*	0.01	0.04	0.02	0.05	0.01	0.04	0.00	0.04	0.01	0.04	0.01	0.04	0.02	0.05
MELTEM TV*	0.00	0.02	0.00	0.01	0.00	0.03	0.01	0.04	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00	0.01

Kaynak: (<https://tiak.com.tr/tablolalar>).

Türkiye’de 2024 yılı izlenme oranları tablo 2’de ayrıntılı olarak gösterilmiştir. Bu tablodaki verilerden anlaşılacağı gibi televizyon kanallarının saat dilimlerine göre izlenme oranları gösterilmektedir. Tüm gün sıralamasında ilk sırada 2023’te olduğu gibi (RTG 1.41 SHARE 9.49) ATV’nin yer aldığı görülmektedir. 2. Sırada TV8 (RTG 1.10 SHARE 7.43) ve 3. Sırada Show TV (RTG 1.09 SHARE 7.34) yer almaktadır. Prime Time saat dilimine bakıldığında zaman (20.00-23.00) ATV, SHOWTV ve TV8 ilk üç sırada görülmektedir. Prime Time (19.00-24.00) zaman diliminde ise ilk üçte TV8, NOWTV ve SHOW TV yer almaktadır.

4.2. Bulguların Analizi

Araştırmada elde edilen bulguları öncelikle tematik olarak irdelediğimizde; televizyon yayınlarını izleme eğilimlerinin, televizyon yayınlarındaki şiddet içerikleri ve türlerine yaklaşımı birbirine benzer konular üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. 2023-2024 yılı Televizyon yayınlarını izleme oranları (tablo 1-2) ile RTÜK tarafından yapılan; “Televizyon Yayınlarını İzleme Eğilimleri”ni karşılaştırdığımızda, araştırma bulgularının kitlenin genel medya tüketim oranlarıyla doğru orantılı olduğunu göstermektedir. Örneğin her iki araştırma bulgusunda da “prime time” olarak belirlenen zaman diliminde izlenme oranlarının arttığı ve yoğunlaşmanın ana akım kanallarında olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre kadınların erkeklere oranla daha fazla televizyon izlediği görülürken, hiç televizyon izlemeyen insanların yarısının 15-25 yaş aralığında olması şu sonucu çıkarabilir: “Türkiye’de 25 yaş üstü kadınların büyük bir bölümü televizyon yayınlarını erkeklere oranla daha sık takip etmektedir.” Televizyon yayınlarının en çok izlendiği saatlere bakıldığında ise tablo 1 de öne çıkan “Prime Time” saatlerinin RTÜK araştırmalarında da benzer sonuçları ortaya koyduğu görülmektedir. Özellikle hafta içi tüm yaş gruplarının 18.00 ile 23.00 arasında televizyonu daha fazla izlediği dikkat çekmektedir.

Televizyon yayınlarında şiddete yer verilme konusunda ise katılımcıların büyük bir bölümü şiddete yer verildiğini düşünmektedir. Şiddete yer verilme sıklığında ise kadınların erkeklere oranla biraz daha fazla şikayetçi olduğu görülmektedir. Şiddete çok fazla yer verildiğini düşünenler ise genellikle orta yaş grubu olarak dikkat çekmektedir. Televizyon yayınlarında şiddet, cinsellik, argo, küfür vb. içeriklerle karşılaşanların büyük bir bölümünün kanal değiştirdiğini söylemesi ise genel izleyici kitlenin istenmedik mesajlara karşı savunmacı olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar “Televizyon Yayınlarını İzleme Eğilimleri” bulguları olarak “medya ve şiddet” konusunda bize genel tabloyu gösterse de asıl önemli bulgular “Televizyon yayınlarında şiddet içeriklerine ve türlerine yaklaşım” başlığı altında öne çıkan sonuçlar olacaktır. Buradaki bulgularla genel izleyici profilini tablo 1 ve 2 de öne çıkan kanal içeriklerine göre de betimlemek mümkündür.

Televizyon yayınlarında şiddet içeriklerine ve türlerine yaklaşım bulgularına baktığımızda katılımcıların büyük bir bölümünün şiddet içeriklerinin arttığı görüşündedir. Bunlar arasında kadınların ve orta yaş üstü kesimin şiddet konusunda daha duyarlı olduğu görülmektedir. Bunlar arasında en fazla rahatsız olunan şiddet görüntüsü ise kadına yönelik şiddet olarak ön plana çıkmaktadır. Bunu takiben bebek ve çocuğa karşı şiddetin en fazla rahatsız olunan ikinci konu olduğu görülmektedir. Burada dikkat çeken bir bulgu ise kadına yönelik şiddet ve çocuğa yönelik şiddet konusunda kadınların ve erkeklerin tahammül oranlarının farklılaşmasıdır. Bulgular çocuğa yönelik şiddette kadınların, kadına yönelik şiddette ise erkeklerin daha fazla tahammülsüz olduğunu göstermektedir. Bu sonuç genel itibarıyla Türk dizilerinde ve geçmişte sinemada toplumsal normları belirleyen kodların bir çıktısı olarak değerlendirilebilir. Zira Türk aile yapısı içerisinde

kadına şiddet uygulayan erkek rolünün aynı zamanda kadını koruyan ve kollayan bir rolle çatışmasının dışı vurumu olarak yorumlanabilir. Aynı şekilde kadının da çocuklarına karşı olan fedakar ve koruyucu rolü, sosyolojik olarak çocuk şiddetine karşı tahammülsüzlüğün altında yatan neden olarak değerlendirilebilir.

Şiddetin türlerinde ise en fazla rahatsız olunan tür cinsel şiddet olarak görülmektedir. Bunu sırasıyla fiziksel şiddet ve ekonomik şiddet takip etmektedir. Tablo 1 ve 2’ye baktığımızda bu bulguların televizyon yayınlarını izleme oranları ile ne tür ilişkisi olduğu sorgulanabilir. Fakat hem RTÜK araştırmalarında hem de TİAK çıktılarında en fazla izlenen içeriklerin haber programları olduğu görülmektedir. Haber programlarının ise içerikleri genel olarak olumsuz sonuçları ön plana çıkarmaktadır. Özellikle 3. Sayfa haberleri olarak yayın akışlarında önemli bir tür olan eylem haberleri (cinayet, kaza, yangın, saldırı, gasp vs.) şiddetin çeşitli türlerini ortaya koymaktadır.

Sonuç

Türkiye’de medya ve şiddet ile ilgili yapılan araştırmalar ve RTÜK tarafından yapılan araştırmalar belirli bir düzeyde medya şiddetinin olduğunu göstermektedir. Yapılan araştırma sonuçlarına bakıldığında televizyon yayınları ve şiddet algısının toplum üzerinde ciddi bir yeri olduğunu ortaya koymuştur. Dolayısıyla bu çalışmanın öncelikle Türkiye’de medya ve şiddet konusunda yapılan kapsamlı çalışmaların neticesinde ortaya konulan çıktılar karşısında, nasıl bir tutum sergilendiğini göstermektedir. Nitekim araştırma sorularından yola çıkarak çalışmada elde edilen sonuçları şu şekilde cevaplandırmak isabetli olacaktır:

RTÜK’ün, “medya ve şiddet” konusunda çeşitli araştırmalar yaptığı görülmüştür. Bu araştırmaların kapsamı ve çıktıları akademik çalışmalara kaynak olacak niteliktedir. Araştırmaların yanı sıra yapılan konferans ve seminerler, RTÜK tarafından şiddetin medyadaki yansımalarına ilişkin önleyici bir politika izlediğini göstermektedir. Nitekim RTÜK web sayfasında yer alan kamuoyu araştırmaları ve raporlar bunu desteklemektedir.

TİAK verilerine göre tablo 1 ve 2’de belirtilen 2023-2024 yılı izlenme oranları ile RTÜK araştırma raporlarında yer alan izleyici araştırmaları bulguları birbirini destekler niteliktedir. Nitekim ana akım medyada yer alan kanalların izlenme oranları ve “prime time” zaman dilimlerinde yer alan programlar ortak bir kitle izlencesi olduğunu göstermektedir.

RTÜK, “medya ve şiddet” konusunda bazı çalışmalar yapmış olsa da medyada yer alan şiddet görüntülerini tamamen ortadan kaldırmaya yönelik çalışmaların sınırlı kaldığı görülmektedir.

Araştırmada yer alan bulgular, RTÜK araştırmaları içerisinde karşılaştırılmış ve bu sonuçlarda televizyon izleme oranlarıyla ilişkilendirilmiştir. Buna göre “prime time” saat dilimlerinde yoğunlaşan izleyici kitlesinin, özellikle ana akım medya kanallarını tercih etmesi, şiddet içeren programların da bu kanallarda yer alma sıklığının göz ardı edilmemesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, toplumun medya içeriklerine karşı duyarlı olduğunu gösterse de şiddetin toplumsal yansımalarının göz ardı edilmeyecek kadar medyada yer aldığını göstermektedir. Başka bir ifadeyle toplumun büyük bir bölümü şiddete karşı olduğunu ifade etse de şiddette konu olan medya içeriklerini tercih etmektedir. Bu sonuç hem RTÜK hem de TİAK verileri üzerinden karşılaştırıldığında, tutarlı bir çıktı olarak dikkat çekmektedir.

Kaynakça

- Anderson, C. A., & Bushman, B. J. (2001). Effects of violent video games on aggressive behavior, aggressive cognition, aggressive affect, physiological arousal, and prosocial behavior: A meta-analytic review of the scientific literature, *Psychological Science*, 12(5), 353–359. <https://doi.org/10.1111/1467-9280.00366>
- Arvas, İ. (2011). Basında sosyal sorumluluk anlayışı bağlamında günümüz Türkiye’sindeki özdenetim uygulamaları, *Erciyes İletişim Dergisi*, 2(2).
- Aziz, A., Köker, E., Altun, A., Gencel, M., & Tural Küçük, N. (1994). Medya, şiddet ve kadın: 1993 yılında Türk basınında kadınlara yönelik şiddetin yer alış biçimi, *Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü*.
- Benedek, E. P. (1993). Violence: The malignancy of our times! Is there hope?
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method, *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Bushman, B. J. (1995). Moderating role of trait aggressiveness in the effects of violent media on aggression, *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(5), 950–960. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.69.5.950>
- Bushman, B. J. (1998). Priming effects of media violence on the accessibility of aggressive constructs in memory, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 24(5), 537–545. <https://doi.org/10.1177/0146167298245009>
- Çelik, F. (2024). Medya ve şiddet: Bir bibliyometrik analiz, *TRT Akademi*, 9(20), 34–54.
- Erdem, M. N. (2020). Medya içeriğinde şiddetin sunumu üzerine argümantatif bir çalışma, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 1198–1217.
- Eron, L. D., Huesmann, L. R., Lefkowitz, M. M., & Walder, L. O. (1972). Does television violence cause aggression?, *American Psychologist*, 27(4), 253–263. <https://doi.org/10.1037/h0033721>
- Eschholz, S., Chiricos, T., & Gertz, M. (2003). Television and fear of crime: Program types, audience traits, and the mediating effect of perceived neighborhood racial composition, *Social Problems*, 50(3), 395–415. <https://doi.org/10.1525/sp.2003.50.3.395>
- Felix, E. D., Moore, S. A., Meskunas, H., & Terzieva, A. (2021). Social and contextual influences on mental health following an episode of mass violence, *Journal of Interpersonal Violence*, 36(3–4), 1544–1567. <https://doi.org/10.1177/0886260517747592>
- Gentile, D. A., Saleem, M., & Anderson, C. A. (2007). Public policy and the effects of media violence on children, *Social Issues and Policy Review*, 1(1), 15–61. <https://doi.org/10.1111/j.1751-2409.2007.00003.x>
- Gerbner, G. (1973). Cultural indicators: The third voice, *Communications Technology and Social Policy*, 11(1), 555–573.
- Gerbner, G. (1978). Cultural indicators: Violence profile no. 9, *Journal of Communication*, 28(3), 176–207. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1978.tb01625.x>
- Gerbner, G. (1980). Death in prime time: Notes on the symbolic functions of dying in the mass media, *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 447(1), 64–70. <https://doi.org/10.1177/000271628044700107>

- Gerbner, G. (1996). Chairman Znaimer’s “Sensual Pagan Torrent.”
- Gerbner, G. (1998). Cultivation analysis: An overview, *Mass Communication and Society*, 1(3-4), 175–194. <https://doi.org/10.1080/15205436.1998.9677855>
- Gerbner, G., Gross, L., Signorielli, N., Morgan, M., & Jackson-Beeck, M. (1979). The demonstration of power: Violence profile no. 10, *Journal of Communication*, 29(3), 177–196. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1979.tb01740.x>
- Gunter, B., & Harrison, J. (2013). *Violence on television: An analysis of amount, nature, location and origin of violence in British programmes*, Routledge.
- Han, L., Xiao, M., Jou, M., Hu, L., Sun, R., & Zhou, Z. (2020). The long-term effect of media violence exposure on aggression of youngsters, *Computers in Human Behavior*, 106, 106257. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.106257>
- Harju, A. A., & Kotilainen, N. (2023). Encounters between violence and media| Encounters between violence and media—Introduction, *International Journal of Communication*, 17, Article 10.
- Huesmann, L. R., Eron, L. D., & Dubow, E. F. (2002). Childhood predictors of adult criminality: Are all risk factors reflected in childhood aggressiveness?, *Criminal Behaviour and Mental Health*, 12(3), 185–208. <https://doi.org/10.1002/cbm.498>
- Huesmann, L. R., & Taylor, L. D. (2006). The role of media violence in violent behavior, *Annual Review of Public Health*, 27(1), 393–415. <https://doi.org/10.1146/annurev.publhealth.26.021304.144640>
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum-algı iletişim*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Johnson, J. D., Adams, M. S., Hall, W., & Ashburn, L. (1997). Race, media, and violence: Differential racial effects of exposure to violent news stories, *Basic and Applied Social Psychology*, 19(1), 81–90. https://doi.org/10.1207/s15324834basp1901_6
- Kahya, Y. (2018). Medyanın gençler üzerinde sosyal sapma ve şiddet bağlamında etkileri, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(45), 43–57.
- Kanun No. 6353. (2012). Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6112-20120704.pdf> (Erişim: 11.11.2024)
- McCulloch, G. (2004). Documentary research: In education, history and the social sciences, Routledge.
- Morgan, H. (2022). Conducting a qualitative document analysis, *The Qualitative Report*, 27(1), 64–77. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2022.5049>
- Nayar-Akhtar, M. C. (2016). Do we glorify violence in our culture? Psychoanalytic perspectives on media and violence, *Psychoanalytic Inquiry*, 36(6), 510–522. <https://doi.org/10.1080/07351690.2016.1192372>
- O’Dea, J. (2015). Media and violence: Does McLuhan provide a connection?, *Educational Theory*, 65(4), 405–421. <https://doi.org/10.1111/edth.12122>
- Olgundeniz, S. S., & Özgökbil Bilis, P. (2019). Türkiye’de ulusal kanallarda yayınlanan dizi fragmanlarında şiddetin sunumu, *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 32, 606–620.

- Özer, Ö. (2017). Medyada şiddet kullanımı: Şiddet ekonomisi, medyanın ideolojik şiddeti ve yetiştirme kuramı açısından bir değerlendirme, *Marmara İletişim Dergisi*, 27, 1–19.
- Paçacı, İ. (2019). *Türkiye’de televizyon yayıncılığında “şiddet içerikli yayınlar” ve denetimi*, Don Kişot’tan Günümüze Toplum Ve Medya, Der Yayınları.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*, Sage Publications.
- Potter, W. J. (1999). *On media violence*, Sage.
- Rostad, W. L., Basile, K. C., & Clayton, H. B. (2021). Association among television and computer/video game use, victimization, and suicide risk among US high school students, *Journal of Interpersonal Violence*, 36(5–6), 2282–2305. <https://doi.org/10.1177/0886260518759655>
- RTÜK, (2022). “Medya ve Şiddet Çalıştayı”, <https://www.rtuk.gov.tr/siddet-ve-medya-calistayi/4729> (Erişim: 23.08.2024).
- RTÜK, (2024). “Hakkımızda”, <https://www.rtuk.gov.tr/hakkimizda/1749> (Erişim: 11.12.2024).
- RTÜK, (2014). “Yayın ilkeleri rehberi”, file:///C:/Users/erkan/Downloads/Yay%C4%B1n%20%C4%B0lkeleri%20Rehberi_2127.pdf (Erişim: 29.07.2024).
- RTÜK, (2020). “Televizyon yayınlarında şiddet araştırma raporu”, https://www.rtuk.gov.tr/Media/FM/Birimler/KAMUOYU/televizyon_yayinlarinda_siddet_2020.pdf (Erişim: 29.07.2024).
- TİAK. (2024). “Tablolar”, <https://tiak.com.tr/tablolar> (Erişim: 06.08.2024).
- TİAK. (2024). “Tabloların okunması”, https://tiak.com.tr/upload/dosyalar/tablolarin_okunmasi_tr.pdf (Erişim: 06.08.2024).
- Tufan, İ. (2003). Medya ve şiddet: Medyanın sunduğu saldırganlık sahneleri insanları şiddet eylemine sürükler mi?, *Polis Bilimleri Dergisi*, 5(3).
- White, G. F. (1989). Media and violence: The case of professional football championship games, *Aggressive Behavior*, 15(6), 423–433. [https://doi.org/10.1002/1098-2337\(1989\)15:6<423::AID-AB2480150602>3.0.CO;2-V](https://doi.org/10.1002/1098-2337(1989)15:6<423::AID-AB2480150602>3.0.CO;2-V)
- Zorlu, Y. (2016). Medyadaki şiddet ve etkileri, *Humanities Sciences*, 11(1), 13–32.

Media And Violence in Türkiye: A Comparative Analysis Through RTÜK And TİAK Research

Erkan SOLMAZ (Asst. Prof. Dr.)

Extended Abstract

Violence has been one of the important problems of humanity throughout history. Today, the problem of violence is seen in many different areas, such as economic, psychological, and physical. The area where violence is most visible is undoubtedly the media. Especially in recent years, it has been striking that the content related to the presentation of violence in media channels also shows itself in real life. In this sense, it is possible to say that television is a mass communication tool that both reflects and feeds media violence on real-world violent events. Indeed, research has also shown that fictional television and film violence affects the increase of aggression and violence both in the short term and throughout life (Huesmann & Taylor, 2006). Therefore, it is evident that media violence harms the general health of society. When looking at media violence from this perspective, the reflection of violence in real life in TV series, films, and various media content offers a wide area for researchers. The need for this research is also inherent in this field.

The primary purpose of the research is to investigate what RTÜK has done on the subject of "Media and Violence," to analyze the research conducted within this framework, and to offer solution suggestions. For this purpose, the "Document Analysis" method, which has an important place in qualitative research, was used in the study. In this context, the research covers the RTÜK and TİAK research conducted between 2020-2024. In this context, an examination was conducted on television broadcasts, one of the media tools that the society feeds on the most, on the subject of "Media and Violence" in Türkiye. In this context, the focus was on the Radio and Television Supreme Council (RTÜK) research, one of the leading control mechanisms. The "Television Broadcasts Violence Research" conducted in 2020 was examined in this research. The results deemed important in the said research were compared with the television viewing rates of 2023-2024 conducted by TİAK. The research primarily questions what has been done in the research conducted by RTÜK on "Media and Violence." In addition, the viewing rates of television programs based on TİAK data were questioned, and whether these rates were similar to the RTÜK research findings. One of the important questions of the study is how much television viewership is watched, especially at what hours and which channels are watched. Based on these questions, it will be explanatory to summarize the findings and results obtained in the study: RTÜK has conducted various studies on media and violence, such as public opinion polls, reports, conferences, and seminars. Among these studies, the "Research on Violence in Television Broadcasts" conducted in 2020 stands out as a comprehensive research report. The findings under the title "Television Broadcast Viewing Trends" in the said study show the general perspectives and perceptions of the audience in Türkiye. According to this study conducted in 26 provinces; 8 out of every 10 participants think that violence in television broadcasts is increasing. 63.1% of the participants stated that they watch television every day, 18.3% almost every day of the week (4-6), 14.6% a few days a week (1-3 days), and 4% a few days a month or less frequently. According to the television viewing time zones specified in this RTÜK study, it is seen that the rate of television viewing is higher in the hours between 18:00 - 21:00 and 21:00 - 00:00. These rates are similar to the viewing rates for 2023 and 2024 specified in TİAK data (Table

1-2). When TİAK data is considered, the viewing rates of channels in the mainstream media and the programs in the “prime time” time zones show a familiar audience viewing. In the RTÜK study, 94.4% of the participants think that violence is given a medium level or above in television broadcasts. Despite this, when we look at television viewing rates, although they think that violence is given much space, the viewing rates do not decrease (RTÜK).

Media and violence are among the most important issues that society is concerned about. Despite this, channels broadcasting violent content are intensively watched by large masses. Although RTÜK, which is at the forefront of media control in Turkey, shows sensitivity to the issue, it is seen that the necessary punitive sanctions and measures for the solution are insufficient. At this point, it would be wrong to say that RTÜK is solely responsible for violence in the media. This is because violence is a complex problem that arises for many different reasons such as individual, social, political, economic, psychological and ideological. Studies on the solution of the problem also reveal this complex structure.

Keywords: Media, Violence, RTÜK, Television Research.

Bu makale **intihal tespit yazılımlarıyla** taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

This article has been scanned by **plagiarism detection softwares**. No plagiarism detected.

Bu çalışmada “**Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi**” kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

In this study, the rules stated in the “**Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive**” were followed.

Araştırma tek bir yazar tarafından yürütülmüştür.

The research was conducted by a single author.

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile **çakar çatışması** bulunmamaktadır.

There is no **conflict of interest** with any institution or person within the scope of the study.